

Két szólásmagyarázat. 1. *Mikor láttál még vadalmáról sárga édesalmát szedni?* — Így fejezik ki Szatmárban, amit a közhelyek világában úgy szoktak megfogalmazni, hogy senki se múlhatja felül önmagát, illetve hogy amiképp a természetben a növények (fák, füvek, bokrok és virágok) is csak önmagukat adhatják, az emberek többsége is úgy van vele, hogy sohasem lépi át azt a határt, amit a természetes hovatartozás (születés, származás, család), az egyéb adottságok és körülmények (lakóhely, hagyományok, szokás stb.) jelölnek ki. Legtöbbször oktató és nevelő szándékkal említik, de lehet neheztelés, sőt megrovás kifejezése is, ha többet, jobbat vártak valakitől, mint amire józan megítélés szerint számítani lehetett. (Adatközlő: Felleg Károly 55 éves gazdálkodó, Tiszabecs.) Nyilvánvaló, hogy a mondásba sűrített bölcsesség igen régi. Erre utal többek közt az, hogy a hegyi beszédben Krisztus is így teszi fel a kérdést: „Vajon a tövisről szednek-é szőlőt, vagy a bojtortjánról fügét?” Majd így folytatja: „Ekképpen minden jó fa jó gyümölcsöt terem; a romlott fa pedig rossz gyümölcsöt terem. / Nem teremhet jó fa rossz gyümölcsöt; romlott fa sem teremhet jó gyümölcsöt.” (Máté evangéliuma 7. rész 16—18. vers.)

2. *Ha van szalma a faludban, ne menj a szomszédba szénáért.* — Ez a szólás azokat az időket idézi, amikor még minden falu a maga életét élte, az otthon, a családi tűzhely volt a minden, és kimondhatatlan gyönyörűség és büszkeség töltötte el a szíveket, ha a maguk falujára gondoltak, vagy arról volt szó. Amikor még nem vágtak neki a világnak, hogy jobb megélhetéshez jussanak. A tökéletes lokálpatriotizmus hangja szólal meg a szólásban, mely arra tanít, hogy saját falunkban a kevesebb is jobb, mint másutt a több. (Adatközlő: Felleg Károly 55 éves gazdálkodó, Tiszabecs.)

KÁVÁSSY SÁNDOR